

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Zuzana Lukáčová

Cestovanie po Európe v predmete obohatenie pre žiakov 4. ročníka ZŠ

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Bratislava
2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Zuzana Lukáčová

Kontakt na autora: Základná škola, Tribečská 1653/22, Topoľčany
susanlukac@post.sk

Názov OPS/OSO: Cestovanie po Európe v predmete obohatenie pre žiakov
4. ročníka ZŠ

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2014
VII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Eva Líšková

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

obohatenie, cestovanie, pracovné listy, krajina, Európa, mapa, kompetencie, Európska únia, štát, komunikačné a prezentačné zručnosti, medzipredmetové vzťahy, žiak

Anotácia

Zámerom tejto osvedčenej pedagogickej skúsenosti bolo v rámci predmetu obohatenie vytvoriť zbierku pracovných listov a činností pre intelektovo nadaných žiakov štvrtého ročníka primárneho vzdelávania. Použitie pracovných listov je však všestranné, pretože obsah témy Cestovanie po Európe je možné aplikovať nielen do vzdelávacej oblasti Príroda a spoločnosť, ale téma sa prelína aj cez viaceré prierezové témy.

OBSAH

ÚVOD	5
1 VÝCHODISKÁ A CIELE OPS	7
1.1 Špecifikácie OPS	9
1.2 Požadované kompetencie od žiaka	10
1.3 Požadované kompetencie od učiteľa	10
1.4 Ciele OPS	10
2 PODROBNÝ OPIS OPS	11
2.1 Odporúčané využitie pracovných listov a činností	11
ZÁVER	21
Zoznam príloh	24

ÚVOD

Európa je našou domovinou, sme jej súčasťou, žijeme v nej. Napriek tomu je mnohým ľuďom vzdialená. Hlavným podnetom OPS bolo tému priblížiť a vytvoriť zbierku pracovných listov a činností pre intelektovo nadaných žiakov štvrtého ročníka primárneho vzdelávania, využívaných hlavne na hodinách predmetu obohatenie. Slúži ako pomôcka k príprave tém venovaných Európe a Európskej únii. Použitie pracovných listov je však všestranné, pretože obsah témy Cestovanie po Európe je možné aplikovať do vzdelávacej oblasti Príroda a spoločnosť, ale aj Jazyk a komunikácia, Matematika a práca s informáciami a prelínajú sa cez prierezové témy Tvorba projektov, Multikultúrna výchova, Finančná gramotnosť, Mediálna výchova a Osobnostný a sociálny rozvoj.

Zámerom OPS je prostredníctvom poznávania kontinentu Európy podporovať záujem žiakov o poznávanie okolitého sveta, rozvíjať zručnosti v riešení problémov a tvorivých úloh, argumentáciu, intuíciu a kritické myslenie. Hoci hovoríme rôznymi jazykmi, máme rozličnú kultúru, pochádzame z rozličných krajín s rôznou, no i prepojenou históriou, ale kontinent Európa je našim spoločným domovom. Cieľom je viesť žiakov k rešpektovaniu a akceptovaniu iných kultúr, zvyklostí.

Témy zodpovedajú kognitívnej úrovni intelektovo nadaných žiakov a zároveň nadväzujú na ich špecifické záujmy. Žiaci pracujú individuálne aj v skupinách. Učia sa pracovať v tíme svojich spolužiakov, akceptovať ich názory a vytvoriť spoločný výstup. Učia sa aj argumentovať a obhajovať svoje názory. Získavajú nové informácie, vlastné skúsenosti, sumarizujú nové poznatky, učia sa s podporou zážitkovosti. Ponúknuté témy, aktivity a pracovné listy umožňujú naučiť žiakov získavať vedomosti prostredníctvom pre nich dostupnej literatúry – encyklopédií, internetových stránok, náučných filmov, prácou s jazykovými slovníkmi. Žiaci sa učia dostupné informácie triediť, usporiadať, hľadať súvislosti medzi nimi. Činnosti slúžia na rozvoj kľúčových kompetencií žiakov v primárnom vzdelávaní.

Práca je rozdelená do dvoch kapitol. Prvá kapitola predstavuje ciele a východiská OPS a druhá kapitola opisuje možnosti využitia pracovných listov a činností v praxi. Neoddeliteľnou súčasťou druhej kapitoly je súbor pracovných listov, ktoré sa nachádzajú v prílohách. Praktické návody ako pracovať na hodine obohatenia sú prepojené s ponúknutými pracovnými listami. Moja OPS môže byť inšpiráciou pre výber predmetu obohatenie ako voliteľného predmetu v školskom vzdelávacom programe.

1 VÝCHODISKÁ A CIELE OPS

„Predmet obohatenie vytvára základný prvok, zohľadňujúci nadštandardnú úroveň vzdelávania nadaných detí. Oproti akcelerovanému prístupu – urýchľovaniu osvojovaniu vzdelávacieho obsahu, sa metóda obohatenia ukázala ako flexibilne reagujúca a najefektívnejšia vzhľadom na neustálu potrebu získavania nových informácií u intelektovo nadaných žiakov. V rámci tohto predmetu sa výučba v primárnom vzdelávaní rozširuje, prehĺbuje a obohacuje o také témy, činnosti a aktivity, ktoré zodpovedajú kognitívnej úrovni intelektovo nadaných žiakov a zároveň nadväzujú na ich špecifické záujmy.

V rámci predmetu obohatenie žiaci pracujú s knihami, encyklopédiami, informačnými a komunikačnými technológiami, riešia problémové úlohy a tvorivé úlohy, vypracúvajú pracovné listy, tvoria samostatné výstupy – formou referátov, makiet, predmetov, máp, modelov, atď., ktoré súvisia so spracovanou a preberanou témou. Obohatenie umožňuje široké využitie medzipredmetových vzťahov. Učiteľ, v rámci tohto predmetu, pre žiakov vytvára čo najviac podnetov pre získavanie nových poznatkov. Najdôležitejšími prvkami predmetu obohatenie sú získavanie nových informácií, vlastných skúseností, sumarizácia nových poznatkov, práca s literatúrou, vyhľadávanie zdrojov informácií a samostatný prístup k zadanej úlohe. Je to kvalitná predpríprava pre špecifické postupy a prácu vo vyšších ročníkoch.

Žiaci sa na hodinách obohatenia stávajú paleontológmi, prírodovedcami, moreplavcami, ktorí objavujú nové krajiny, podmorské zvieratka a potopené lode, archeológmi, ktorí v školskej záhrade hľadajú pozostatky po Avaroch, či starovekými Egyptanmi, ktorí stavajú z piesku pyramídy, z papiera múmie aj cestovateľmi po kontinentoch a štátoch Zeme.

Hlavným cieľom obohatenia je prostredníctvom štúdia problematiky do hĺbky sa naučiť pracovať s rôznymi zdrojmi informácií a aplikovať tieto poznatky v ďalších činnostiach a predmetoch. Takisto nie je základným cieľom získavanie nových informácií a ich zapamätávanie. Informácie sú najmä prostriedkom a základňou pre aplikáciu tvorivých, problémových úloh, tvorbu projektov a rozvíjanie tvorivosti a vyšších úrovní myslenia žiakov, ako aj ich samostatnosti a vnútornej motivácie. Preto sa využívajú najmä hravé metódy, atmosféra na obohatení je uvoľnená, hlavným hnacím motorom práce na obohatení je zanietenosť žiakov, ale aj učiteľa pre danú problematiku.

Témy k predmetu obohatenie sú vyberané tak, aby čo najviac uspokojili túžbu nadaného dieťaťa objavovať, skúmať a bádať. Obohatenie dáva žiakom možnosť výberu tej témy (oblasti), ktorá ich najviac zaujíma, preto sú témy volené dostatočne široko. Okrem prípravy na samostatné štúdium sa žiaci učia pracovať v tíme svojich spolužiakov, akceptovať ich názory a vytvoriť spoločný výstup. V rámci predmetu obohatenie sa žiaci učia aj argumentovať a obhajovať svoje názory. Všetky vedomosti, schopnosti a zručnosti získané v tomto predmete, žiaci využijú pri príprave a prezentácii svojej ročníkovej práce.

Ciele predmetu obohatenie:

- Saturovať kognitívne potreby (potreby získavať nové informácie) intelektovo nadaných žiakov.
- Naučiť žiakov vyhľadávať zdroje informácií, triediť ich podľa dôležitosti (literatúra, internet, médiá) a spracovávať ich.
- Naučiť riešiť, odhadnúť, vymyslieť, zhodnotiť, roztriediť, dešifrovať a zakresliť úlohy, tvorivo myslieť a riešiť problémové úlohy.

- Naučiť žiakov pracovať s literatúrou (orientácia v obsahu, registri, práca s knihou, encyklopédiou) a informačnými technológiami.
- Tvoriť projekty a prezentácie.
- Prezentovať projekty (rétorika – postoj, mimika, časové ohraničenie prejavu, samostatné rozprávanie, efektívne využitie pomôcok).
- Naučiť žiakov aktívne počúvať, diskutovať a nájsť riešenie k problémovým oblastiam, nebáť sa povedať svoj názor, argumentovať.
- Naučiť žiakov pracovať v tíme - v rámci skupinovej práce na určitých výskumných/ bádateľských úlohách.
- Rozvíjať kognitívnu a afektívnu zložku žiakovej osobnosti prostredníctvom štúdia a spracovávania informácií z rôznych oblastí okolitého sveta v rámci širokej témy.“ (Učebný plán a doplnky k učebným osnovám pre 1. – 4. ročník základnej školy pre žiakov s intelektovým nadaním, 2007, str.19, 20)

„Príklady tém v jednotlivých ročníkoch a ich rozpracovania ako informačného základu pre obohacovacie aktivity:

1. ročník – ríša zvierat (rôzne živočíchy, vznik Zeme, dinosauri, praveké živočíchy, skupiny živočíchov, spôsob života a charakteristiky jednotlivých živočíchov, prírodovedci, zvieracie rekordy, výskyt živočíchov ...),
2. ročník – voda a oceány (od potôčika k moru, sladká voda na zemskom povrchu, známi objavitelia, moreplavci, piráti, život v oceánoch, katastrofy vo vode a na vode ...),
3. ročník – staroveké civilizácie (pravek, Sumeri, Egypt, Kelti, Vikingovia, Gréci, Rimania, Mayovia, Aztékovia, Inkovia, Slovania ...),
4. ročník – cestovanie po zemeguli (svet, svetadiely, mýty a legendy, ľudia a spôsob života v rôznych krajinách a svetadieloch...).

Obsah predmetu obohatenie v 4. ročníku

CESTOVANIE PO ZEMEGULI

Úvod do problematiky - svet – suchá časť (kontinenty a svetadiely - Severná Amerika, Južná Amerika, Európa, Afrika, Austrália, Oceánia, Ázia), oceány a niektoré moria, krajiny Európy, Európskej únie.

Mýty a legendy - rozprávky, báje, mýty, legendy a iné literárne pramene, ich prostredníctvom sa žiaci postupne oboznamujú s históriou kontinentov a jednotlivých krajín prostredníctvom rôznych literárnych prameňov.

Jazykové zvláštnosti - práca s jazykovými slovníkmi – prekladovými, výkladovými, slovníky slangu, frazeológia a pod. Možnosť naučiť sa slovo, resp. frázu vo viacerých jazykoch.

Významné osobnosti - spracovať informácie o jednotlivých osobnostiach, výber podriaďujeme osobitostiam krajiny (J. Jánošík, Lincoln, Niky Lauda, L. Armstrong...).

Najvýznamnejšie kultúrne a historické pamiatky - spracovať informácie o významných kultúrnych a historických pamiatkach objaviť niečo zaujímavé, nezvyčajné, Sedem divov sveta.

Prírodné zvláštnosti - ohrozené druhy flóry a fauny, charakteristické ekologické osobitosti krajín a svetadielov, zdroje nerastov a surovín, možnosť ich nahradenia, okrajovo aktuálne spoločenské otázky a mimoriadne udalosti.

Mapa - ako praktický výstup tematických okruhov, nie je podmienkou každej témy (okruhu). Môže byť zaradená po prebratí všetkých celkov v závere školského roka. (Školský vzdelávací program ISCED 1 – Primárne vzdelávanie pre žiakov so všeobecným intelektovým nadaním, 2008.)

Etapy a priebeh činnosti:

1. „Oboznámenie sa s témou obohatenia - listovanie v literatúre, hľadanie informácií na internete, návšteva výstavy, múzea, sledovanie videoprojekcie. Cieľom tejto etapy je získanie záujmu, zvedavosti, chuti poznávať danú oblasť u žiakov.
2. Zhromažďovanie zdrojov získavania informácií.
3. Získavanie nových informácií z literatúry, internetu, pomocou hry, diskusie, alebo videonahrávky, vychádzok, exkurzií, besied a pod.
4. Riešenie problémových a tvorivých úloh, tvorba projektov. Na základe poznaných informácií deti riešia problémové a tvorivé úlohy ako jednotlivci alebo v skupinách. Úlohy sú zamerané na rôzne schopnosti a zručnosti (vypočítaj, odhadni, vymysli, navrhni, zhodnot', nakresli, znázorni, roztried', odstupňuj a pod.). Žiaci v rámci daného problému diskutujú, argumentujú, hodnotia. Deti vytvárajú vlastný projekt na danú tému. Môžu si z nej vybrať vlastnú užšiu oblasť. Možné výstupy: príručka, článok, plagát, model, pieseň, scenár a pod. Žiaci môžu pracovať individuálne alebo v skupinách.
5. Prezentácia projektov, vyriešených úloh, výrobkov. Žiaci predstavia vlastný projekt, nasleduje zhodnotenie žiackym kolektívom i učiteľom, výstavka. Projekt je možné prezentovať aj pred rodičmi.“ (Učebný plán a doplnky k učebným osnovám pre 1. – 4. ročník základnej školy pre žiakov s intelektovým nadaním, 2007, str. 20, 21.)

Časová dotácia predmetu obohatenie je v primárnom vzdelávaní 1 hodina týždenne, 33 hodín ročne. Pri obohatení sa používajú pracovné listy, informačné technológie, náučná literatúra a encyklopédie.

Špecifikácia OPS

Typ školy: základná škola, primárne vzdelávanie

Kategória pedagogických zamestnancov: učiteľ

Podkategória: učiteľ pre primárne vzdelávanie

Vzdelávacia oblasť: voliteľný predmet

Ročník: štvrtý

Predmet: obohatenie

Tematické okruhy: Úvod do problematiky, Mapa sveta, Krajiny Európy, Mapa Európy, Krajiny Európskej únie, Krajiny Európy a ich hlavné mestá, Jazykové zvláštnosti, Najvýznamnejšie kultúrne a historické pamiatky, Konferencia krajín Európy.

Prierezové témy:

Tvorba projektov – spoločného projektu a individuálneho projektu, dodržiavanie zadania a vlastná tvorivosť a nápaditosť pri projekte, prezentácia a hodnotenie projektu.

Multikultúrna výchova – viesť žiakov k rešpektovaniu a akceptovaniu iných kultúr, zvyklostí.

Finančná gramotnosť - rozvíjanie schopnosti žiakov orientovať sa vo sfére peňazí.

Mediálna výchova – porovnávanie rôznych zdrojov z tlače, časopisov, ich kritické hodnotenie.

Osobnostný a sociálny rozvoj – rozvíjanie kolektívnej spolupatričnosti pri tvorbe spoločného projektu, poznávanie svojich silných stránok.

Požadované kompetencie od žiaka:

- hľadanie informácií z rôznych zdrojov (literatúra, internet, médiá),
- pracovať s informáciami, analyzovať ich,
- riešiť, odhadnúť, vymyslieť, zhodnotiť, roztriediť, dešifrovať a zakresliť úlohy,
- riešiť problémové úlohy - úlohy s istým konfliktom, v danej chvíli prekračujúce spôsoby riešenia a algoritmy osvojené dieťaťom, vyžadujúce hľadanie nových ciest k vyriešeniu úlohy,
- riešenie tvorivých úloh, v ktorých žiak na základe poznaných faktov, ich preusporiadaním, doplnením, modifikáciou vytvára nový celok,
- pracovať s mapou,
- sebapoznávanie a sebauvedomovanie v rámci hodnotenia, štúdia známych tvorivých osobností, sebahodnotenia a hodnotenia žiackym kolektívom,
- aktívne počúvať, diskutovať a nájsť riešenie k problémovým oblastiam, nebáť sa povedať svoj názor, argumentovať,
- spoločne riešiť úlohy v skupine alebo v rámci celého žiackeho kolektívu, spolupráca a vzájomná pomoc,
- tolerancia, rešpekt, ocenenie práce druhých pri jej hodnotení,
- prezentovať informácie, riešenia,
- tvoriť projekty a prezentácie,
- domáce štúdium,
- štúdium v rámci vyučovania.

Požadované kompetencie od učiteľa:

- rozvíjať u žiakov komunikačné zručnosti,
- naučiť žiakov vyhľadávať zdroje informácií, triediť ich podľa dôležitosti (literatúra, internet, médiá) a spracovávať ich,
- naučiť žiakov pracovať s literatúrou (orientácia v obsahu, registri, práca s knihou, encyklopédiou) a informačnými technológiami,
- naučiť žiakov aktívne počúvať, diskutovať a nájsť riešenie k problémovým oblastiam, nebáť sa povedať svoj názor, argumentovať,
- naučiť žiakov pracovať v tíme - v rámci skupinovej práce na určitých výskumných/ bádateľských úlohách,
- podporovať u žiakov radosť z poznávania a riešenia úlohy,
- rozvíjať u žiakov pozitívne vôľové vlastnosti,
- vedomosti z geografickej a historickej oblasti.

Ciele OPS:

- ponúknuť súbor pracovných listov a činností týkajúcich sa Európy, s možnosťou využitia nielen v predmete obohatenie,
- viesť k samostatnosti pri riešení úloh,
- ukázať prepojitelnosť predmetov, tém,
- viesť žiakov k aktivite pri získavaní informácií,
- viesť žiakov k rešpektovaniu a akceptovaniu iných kultúr, zvyklostí.

1 PODROBNÝ OPIS OPS

Predmet obohatenie umožňuje prirodzené rozvíjanie vedomostí žiakov do šírky. Rozvoj intelektuálnej stránky detí si vyžaduje úsilie učiteľa v hľadaní si ciest, ako učiť inak, ako učenie podporiť a nie pribrzdiť. Počas mojej praxe som vytvorila súbor pracovných listov a činností pre žiakov štvrtého ročníka primárneho vzdelávania, zameraných na využívanie hlavne na hodinách predmetu obohatenia. Obsah celoročnej témy Cestovanie po zemeguli v 4. ročníku primárneho vzdelávania v predmete obohatenie je možné aplikovať nielen do vzdelávacej oblasti Príroda a spoločnosť, ale využiť aj na hodinách slovenského jazyka, cudzieho jazyka, výtvarnej výchovy, matematiky a vlastivedy.

1.1 Odporúčané využitie pracovných listov a činností

V predmete obohatenie je v 4. ročníku celoročná téma Cestovanie po zemeguli. Táto téma je rozsiahla. Táto OPS je zameraná len na menšiu časť, a to na tému Cestovanie po Európe. OPS ponúka možnosti praktického využitia jednotlivých pracovných listov, obsahuje námety, ako s nimi pracovať na hodinách predmetu obohatenie. Ku každému pracovnému listu nájde učiteľ aj námety, ktoré môže využiť ako pomôcku k príprave na vyučovacie hodiny. Práca obsahuje opisy vyučovacích hodín s využitím pracovných listov a IKT. Po úspešnom zvládnutí rôznych úloh a nadobudnutí nových poznatkov z témy dostanú žiaci Diplom cestovateľa a znalca Európy – príloha 7.

Tabuľka 1 Svet

Pracovný list	Príloha 1 Pracovný list Čo tvorí svet? Príloha 2 Mapa svetadielov a mapa európskych štátov
Tematický okruh	Úvod do problematiky, Mapa sveta, Krajiny Európy
Prelínajúci predmet, prierezová téma	Vlastiveda, slovenský jazyk, osobnostný a sociálny rozvoj.
Ciele	Poznať kontinenty a svetadiely, vedieť ich ukázať na mape. Prostredníctvom rôznych literárnych prameňov sa oboznámiť s históriou vzniku kontinetov. Vedieť zakresliť do mapy sveta oceány. Poznať niektoré moria. Vedieť sa orientovať na mape, samostatne pracovať s mapou, hľadať potrebné informácie na mape. Získavať nové informácie čítaním z mapy, aktívnym vyhľadávaním na internete a z odborných zdrojov.
Metódy a formy	Frontálna alebo skupinová práca pri riešení pracovného listu, individuálna práca s literatúrou, motivačný rozhovor, čítanie úloh s porozumením, slovné hodnotenie.
Odporúčania pre prax	Učiteľ by mal klásť dôraz na to, aby žiaci pochopili zadaniu úloh. Pracovný list vypracovávajú žiaci v menších skupinách. Informácie hľadajú v literatúre, pracujú s mapou.
Prostriedky a pomôcky	Nástenná mapa sveta, mapa Európy, glóbus, dataprojektor, počítač, internet, encyklopédie, atlas sveta, pracovné listy.
Odhadovaný čas riešenia	45 minút

Prameň: vlastný návrh

Postup a organizácia činností žiakov

V motivačnej časti začne učiteľ so žiakmi diskutovať na tému vzniku kontinentov. V minulosti boli spojené a tvorili jeden superkontinent, prakontinent, ktorý nazývame Pangea. „Pangea je názov historicky posledného superkontinentu na planéte Zem. Bola obklopená zo všetkých strán oceánom (Panthalassa). Pangea existovala približne od karbónu po začiatok jury - teda v období pred asi 300 až 180 miliónmi rokov. Pangea mala tvar písmena C.

Prameň: Pangea: http://www.oskole.sk/?id_cat=106&clanok=16490.

Učiteľ pustí žiakom video, v ktorom môžu vidieť vznik súčasných kontinentov.

Prameň video Vznik kontinentov: <http://www.youtube.com/watch?v=cQVoSyVu9rk>.

Učiteľ oboznámi žiakov s obsahom preberanej témy.

Vymedzený čas na aktivitu – približne 5 minút.

Pracovné listy

Pracovný list Čo tvorí svet? (príloha 1) má jednu stranu. Žiaci pracujú v skupinách. V prvej úlohe rôznofarebne vyznačia na mape sveta územia svetadielov a vymenujú vyznačené svetadiely. V druhej úlohe na mape sveta vyznačia názvy oceánov. Môžu vymenovať moria, ktoré poznajú. Po druhej úlohe učiteľ vysvetlí žiakom, aký je rozdiel medzi kontinentom a svetadielom. Na mape sveta názorne ukazuje rozdiely.

Kontinenty sú Afrika, Eurázia, Austrália, Severná Amerika, Južná Amerika, Antarktída. Svetadielov je šesť - Afrika, Amerika, Antarktída, Austrália, Ázia, Európa. Rozoznávame štyri oceány. Prameň: http://www.oskole.sk/?id_cat=123&clanok=10828

V tretej úlohe majú žiaci napísať názvy štátov, ktoré patria do Európy. Žiaci vychádzajú z vlastných poznatkov a cestovateľských skúseností, pracujú s mapou Európy. Riešenia si spoločne skontrolujú pomocou máp, ktoré učiteľ ukáže žiakom cez dataprojektor alebo použije nástenné mapy. Na konci pracovného listu nájdu žiaci doplňujúcu informáciu o pôvode názvu Európy - Vieš že? „Názov Európa sa môže odvodzovať od slova EREB, čo v starom akkadskom jazyku znamená západ slnka.“ Prameň: Lexikón štátov a území sveta, 2002, str. 15. Vymedzený čas na aktivitu – približne 35 minút. V záverečnej časti si žiaci skontrolujú svoje riešenia pracovných listov so správnymi odpoveďami. Cez dataprojektor učiteľ ukáže žiakom správne riešenia úloh a vyhodnotí prácu v skupinách. (Príloha 2 Mapa európskych štátov)

Vymedzený čas na aktivitu – približne 5 minút.

Správne riešenia:

1. úloha - farebné vyznačenie svetadielov, príloha 2 Mapa svetadielov. Svetadiely sú Afrika, Amerika, Antarktída, Austrália, Ázia, Európa.
2. úloha – Rozoznávame štyri oceány – Tichý oceán, Atlantický oceán, Severný ľadový oceán a Indický oceán.
3. úloha - V Európe sa nachádzajú tieto štáty:
Albánsko, Andorra, Belgicko, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Cyprus, Česká republika, Čierna Hora, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Gruzínsko, Holandsko, Chorvátsko, Island, Írsko, Lichtenštajnsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Macedónska republika, Maďarsko, Malta, Moldavsko, Monako, Nemecko, Nórsko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Rusko (leží na území Európy a Ázie), San Maríno, Slovenská republika, Slovinsko, Spojené kráľovstvo (Veľká Británia), Srbsko, Španielsko, Švajčiarsko, Švédsko, Taliansko, Ukrajina, Vatikán (mestský štát).

Prameň: http://www.mzv.sk/sk/cestovanie_a_konzularne_info/staty_sveta.

Odporúčania pre prax

Pracovné listy žiaci riešia v skupinách. Učiteľ by mal klásť dôraz na to, aby žiaci pochopili zadanú úlohu. Žiakom pomáha a usmerňuje ich, kde majú hľadať potrebné informácie na vyriešenie úloh v pracovných listoch. Žiaci pracujú s knihami, encyklopédiami prípadne hľadajú informácie na internete, učia sa pracovať s mapou sveta a Európy, orientovať na mape a na glóbose. Učia sa orientovať a vpisovať údaje do slepej mapy.

Tabuľka 2 Krajiny Európskej únie

Pracovný list	Príloha 3 Symboly Európskej únie Príloha 4 Pracovný list Ktoré štáty patria do Európskej únie?
Tematický okruh	Mapa Európy, Krajiny Európskej únie
Prelínajúci predmet, prierezová téma	Vlastiveda, matematika, hudobná výchova, informatika, finančná gramotnosť, výtvarná výchova.
Ciele	Prostredníctvom rôznych literárnych prameňov sa oboznámiť s históriou vzniku Európskej únie. Spoznať pôvod mincí, s ktorými sa stretávame a ktoré používame v bežnom živote pri platení, vedieť pracovať s informáciami, riešiť problémové úlohy, rozvíjať komunikačné zručnosti žiakov. Vedieť pracovať s literatúrou, orientovať sa v nej, hľadať potrebné informácie na internete. Vedieť kooperatívne pracovať v skupine.
Metódy a formy	Riešenie problémových úloh. Motivačný a riadený rozhovor. Frontálna alebo skupinovo – kooperatívna práca pri riešení úloh, individuálna práca s literatúrou, čítanie úloh s porozumením.
Odporúčania pre prax	Pracovné listy môžu žiaci vypracovať v menších skupinách alebo ich budú robiť spoločne na interaktívnej tabuli. Žiakov treba vopred informovať o obsahu preberanej témy, aby si mohli priniesť euromince. Môžu si vopred urobiť kolekciu euromincí so symbolmi, osobnosťami a pamiatkami rôznych štátov, ktoré sú na nich zobrazené.
Prostriedky a pomôcky	Euromince, mapa sveta, mapa Európskej únie, dataprojektor, počítač, internet, encyklopédie, pracovné listy.
Odhadovaný čas riešenia	45 minút

Prameň: vlastný návrh

Postup a organizácia činností žiakov

V úvodnej časti učiteľ diskutuje so žiakmi o tom, že nie všetky štáty, ktoré sa nachádzajú v Európe patria do Európskej únie. Prečíta žiakom text o histórii Európskej únie. „Druhá svetová vojna zanechala Európu spustošenú a rozdelenú. Skúsenosti z predchádzajúcich opakovaných vojen na našom kontinente postupne viedli k myšlienke zjednotiť sa. Európania cítili potrebu zabezpečiť si mier a blahobyť. Tak postupne vznikala a nadobúdala presnejšie vízia Európy, založenej na spolupráci. Zjednocovanie sa začalo najprv v ekonomickej oblasti, ale postupne sa rozširovalo o oblasť politiky, spoločnej obrany, menovej únie, jednotnej zahraničnej politiky, sociálnej či regionálnej politiky. Nie všetky krajiny vždy súhlasili s jednotným postupom, mnohé mali odlišné čiastkové záujmy. Zjednocovanie je dlhodobý proces a napriek všetkému krok za krokom

postupuje. Ved' jeho hlavnou myšlienkou je zabezpečiť trvalý mier a čo najlepšie životné podmienky všetkým občanom Európy. Jean Monnet a Robert Schuman navrhli 9. mája v roku 1950 vytvorenie Európskeho spoločenstva a ocele (ESUO), ktoré vzniklo v roku 1951. Spojilo sa tu prvých šesť krajín.“ Prameň: Cestujeme po Európe, 2004, str.3.

Učiteľ pokračuje so žiakmi rozhovorom o Európskej únii. Zisťuje, či žiaci poznajú symboly Európskej únie. (Príloha 3 Symboly Európskej únie) „Symboly EÚ: Európska vlajka - dvanásť hviezd v kruhu symbolizujú ideály jednoty, solidarity a harmónie národov Európy. (Príloha 3) Európska hymna - melódia symbolizujúca EÚ pochádza z 9. symfónie, ktorú v roku 1823 skomponoval Ludwig van Beethoven. Deň Európy - myšlienky, ktoré viedli k vzniku Európskej únie, boli prvýkrát predstavené 9. mája 1950 francúzskym ministrom zahraničných vecí Robertom Schumanom. Preto sa 9. máj oslavuje ako kľúčový dátum EÚ. Motto EÚ - motto EÚ znie „Zjednotení v rozmanitosti“. Symbolizuje spojenie Európanov vo forme EÚ s cieľom žiť v mieri a prosperite a využívať výhody rozličnosti kultúr, tradícií a jazykov európskeho kontinentu.“ Prameň: [http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/index sk.htm](http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/index_sk.htm)

Žiaci si vypočujú európsku hymnu. Prameň: Európska hymna <http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/anthem/index sk.htm>

Úlohou žiakov je premýšľať o výhodách platenia spoločnou menou - eurom. (Najväčšou výhodou môže byť, že pred cestou do zahraničnej krajiny, kde sa používa euro ako platidlo, si nemusíme zamieňať peniaze za inú menu.) Žiaci si poprezerajú prinesené euromince. Prednú stranu majú euromince spoločnú a na druhej strane euromince sú zobrazené osobnosti jednotlivých štátov, kultúrne, historické a významné pamiatky danej krajiny, z ktorej minca pochádza. Vymedzený čas na aktivitu – približne 15 minút.

Pracovný list (príloha 4 Ktoré štáty patria do Európskej únie?) má päť strán. V prvej časti žiaci určujú názvy štátov Európskej únie. Pomôckou pri určovaní môžu byť skúsenosti, ak navštívili danú krajinu, alebo osobnosti, symboly a pamiatky zobrazené na minci. Hlavnou pomôckou pri určovaní názvov štátov sú zobrazené vlajky pri minciach. Ak sa motív na jednotlivých minciach s rôznou hodnotou opakoval, pri vlajke štátu je v pracovnom liste zobrazená minca s daným symbolom len jeden krát. V pracovnom liste sú zaradené aj štáty, ktoré nie sú členmi Európskej únie, ale ich platidlom sú euromince. Žiaci pracujú v malých skupinách, kde si rozdelia úlohy. Druhú a tretiu úlohu pracovného listu riešia súčasne s prvou úlohou. Na mape Európy majú vyznačiť znakom eura € štáty, kde sa používa ako oficiálne platidlo euro a znakom hviezdičky * štáty, ktoré sú členmi Európskej únie. Vymedzený čas na aktivitu – približne 25 minút.

Správne riešenia úloh z pracovného listu:

1.úloha a 3. úloha – Členmi Európskej únie sú tieto štáty: Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko (zakladajúce členské štáty, rok 1952), Írsko, Dánsko, Spojené kráľovstvo (Veľká Británia), (od roku 1973), Grécko (od roku 1981), Španielsko, Portugalsko (od roku 1986), Fínsko, Rakúsko, Švédsko (od roku 1995), Česká republika, Cyprus, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Slovinsko, Slovensko, Poľsko (od roku 2004), Bulharsko, Rumunsko (od roku 2007), Chorvátsko (od roku 2013). Štáty, ktoré patria do Eurozóny, ale nie sú členmi Európskej únie a používajú ako menu euro: Monako, San Maríno, Vatikán. (Názvy sú usporiadané podľa poradia na pracovných listoch.)

Prameň:

http://sk.wikipedia.org/wiki/%C4%8Clenovia_Eur%C3%B3pskej_%C3%BAnie

Doplňujúci text: „Dnes sú eurové bankovky a mince zákonným platidlom v 18 z 28 členských štátov Európskej únie vrátane zámorských departmánov, území a ostrovov, ktoré sú buď súčasťou jednotlivých krajín eurozóny, alebo sú k nim pridružené. Tieto krajiny spolu tvoria eurozónu. Na základe formálnej dohody s Európskym spoločenstvom používajú euro aj mikroštáty Monako, San Maríno a Vatikán. V Andorre, Čiernej Hore a Kosove sa euro používa bez formálnej dohody.“ Prameň Používanie eura v štátoch eurozóny: <http://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/index.sk.html>

2.úloha - Štáty, ktoré patria do Európskej únie a používajú euro sú Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Írsko, Grécko, Španielsko, Portugalsko, Fínsko, Rakúsko, Cyprus, Estónsko, Lotyšsko, Malta, Slovinsko, Slovensko. V nasledujúcich členských štátoch Európskej únie sa euro nepoužíva: Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Chorvátsko, Litva, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Spojené kráľovstvo a Švédsko. Prameň: <http://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/map.sk.html>

Odporúčania pre prax

Pracovné listy žiaci riešia v skupinách. Žiakom učiteľ pomáha a usmerňuje ich, kde majú hľadať potrebné informácie na vyriešenie úloh v pracovných listoch. Žiaci pracujú s knihami, encyklopédiami prípadne hľadajú informácie na internete. V záverečnej časti si skontrolujú vyriešené úlohy v pracovných listoch, prezentujú pred ostatnými svoje riešenia. Z prinesených mincí môžu pomocou pracovných listov určiť, z ktorého štátu eurominca pochádza. Vymedzený čas na aktivitu – približne 5 minút.

Žiaci si môžu vytvoriť aj malý projekt, kde sa budú zameriavať na zbieranie a vyhľadávanie mincí so symbolmi iných štátov. Tento projekt bude mať dlhodobjší charakter. Žiaci si postupne výtvarnou technikou frotáž vytvárajú reliéf mincí a tým vytvárajú zbierku mincí. Následne z obkreslených mincí vytvoria plagát.

Na zopakovanie informácií o tom odkiaľ jednotlivé mince pochádzajú môžu využiť prácu prostredníctvom IKT. Aktivitu môžu realizovať na nasledujúcej vyučovacej hodine alebo formou domácej prípravy na vyučovanie. Formou počítačovej hry žiaci zaraďujú jednotlivé mince k štátu, odkiaľ minca pochádza.

Prameň: <http://www.ecb.int/euro/play/where from/html/index.sk.html>

Obrázok č. 1 Plagát s mincami štátov Európskej únie

(Foto: Lukáčová,Z. 2013)

Tabuľka 3 Európske jazyky a hlavné mestá

Pracovné listy	Príloha 5 Pracovný list Vlajky, štáty, hlavné mestá
Tematický okruh	Krajiny Európy a ich hlavné mestá, Jazykové zvláštnosti
Prelínajúci predmet	vlastiveda, cudzie jazyky, multikultúrna výchova, výtvarná výchova, informatika
Ciele	Vedieť sa orientovať na mape Európy. Naučiť sa pracovať s rôznymi slovníkmi (prekladové, výkladové, frazeologické, slovníky slangu), naučiť sa slovo, resp. frázu vo viacerých jazykoch. Vedieť pracovať s informáciami, nadviazať na danú tému, riešiť problémové úlohy, rozvíjať komunikačné zručnosti žiakov. Využívať vedomosti z iných predmetov. Vzbudenie záujmu o cudzí jazyk a kultúru.
Metódy a formy	Samostatná alebo skupinová práca s literatúrou, objavovanie, riešenie problémových a tvorivých úloh, zážitkové učenie, práca s mapou.
Odporúčania pre prax	Žiaci spoznávajú zážitkovým učením jazyky krajín Európy a učia sa orientovať na mape Európy. Počet štátov učiteľ vyberie podľa počtu žiakov v triede. Ak budú niektorí žiaci pracovať rýchlejšie, môžu im byť pridelené dva štáty. Niektoré úlohy si vyžadujú prístup žiakov k počítaču/ notebooku s pripojením na internet.
Prostriedky a pomôcky	Encyklopédie, slovníky (prekladové, výkladové, frazeologické, slovníky slangu), atlas sveta, počítač s pripojením na internet, dataprojektor, výkresy, pastelky, špadle, lepiaca páska, pracovný list.
Odhadovaný čas riešenia	45 minút

Prameň: vlastný návrh

Postup a organizácia činností žiakov

V úvodnej časti si žiaci zasútážia. Učiteľ rozdelí žiakov do dvojíc alebo trojíc a vysvetlí im ich úlohu. Na vopred pripravených kartičkách sú obrázky vlajok, názvov hlavných miest a štátov Európy (príloha 5). Z kartičiek majú žiaci vytvoriť skupiny podľa správneho priradenia – vlajka, názov štátu a hlavného mesta. Žiaci si môžu pomáhať hľadaním informácií na mape Európy, v atlasoch alebo encyklopédiach. Správne riešenie úlohy si spoločne skontrolujú. Vymedzený čas na aktivitu – približne 15 minút.

Učiteľ pokračuje rozhovorom so žiakmi. Zisťuje od žiakov, akými jazykmi sa rozpráva v Európe a aký význam má, učiť sa cudzie jazyky. „Ľudia v Európe hovoria mnohými rôznymi jazykmi. Väčšina týchto jazykov patrí do troch veľkých skupín: germánskej (napr. dánčina, holandčina, angličtina, nemčina, švédčina), slovanskej (napr. slovenčina, bulharčina, čeština, poľština, slovinčina) alebo románskej (napr. francúzština, taliančina, portugálčina, rumunčina, španielčina).“ Prameň: Spoznajme Európu, 2012, s. 8.

Činnosť pokračuje tým, že každý žiak si vylosuje kartičku s názvom jedného štátu (okrem Slovenskej republiky). Učiteľ vysvetlí žiakom ich úlohu. Podľa názvu štátu vyrobí žiaci vlajku daného štátu vo formáte A5. Vlajku upevnia lepiacou páskou na špajdlu, aby sa im lepšie držala. V slovníkoch, na internete vyhládajú základné pozdravy „ahoj a dobrý deň“ v danom jazyku, ktorý sa používa v danej krajine. Každý žiak sa stane obyvateľom danej krajiny. Jeho úlohou je predstaviť jeho štát a ukázať na mape, kde sa nachádza, s ktorými štátmi susedí. Určí, či štát je vnútrozemský alebo prímorský.

Predstaví hlavné mesto jeho štátu, pozdraví ostatných v danom jazyku, ktorý sa v jeho štáte používa. Žiaci svoje krajiny predstavia pred celou triedou. Vymedzený čas na aktivitu – približne 25 minút. V záverečnej časti učiteľ vyhodnotí aktivitu žiakov. Diskutuje so žiakmi o aktivite, aká činnosť bola pre žiakov najťažšia a ktorá sa im najviac páčila.

Odporúčania pre prax

Učiteľ žiakom pomáha a usmerňuje ich, kde majú hľadať potrebné informácie na vyriešenie úloh. Správnu výslovnosť pozdravov si žiaci nájdu na internete a vypočujú si nahrávku. V záverečnej časti prečíta žiakom motivačný text. „Hovorí sa, že koľko rečí vieš, toľkokrát si človekom. Hoci pochádzame z rozličných krajín a hovoríme rôznymi jazykmi, Európa je naším spoločným domovom. Mnohí radi trávajú dovolenku v iných krajinách. Spoznávajú tam prostredie, krajinu, historické pamiatky, jedlo a miestnych ľudí. Štúdium jazykov môže byť pre zábavu, no je aj dôležité. Nikdy nevieme, kde cudzí jazyk v budúcnosti využijeme. Či už pri cestovaní, zábave, štúdiu v zahraničí alebo v práci. Je to dobrá príležitosť na využitie fráz, ktoré sa žiaci naučili.“ Spoznajme Európu, 2012, s. 9.

Žiaci si môžu doma vyskúšať Jazykový kvíz, v ktorom si preveria a rozšíria svoje vedomosti o pôvode slov a používaní slov z európskych jazykov.

Prameň: http://ec.europa.eu/languages/quiz/quiz_sk.htm

Správne riešenia úloh:

Štát a hlavné mesto: (Príloha 5 Vlajky, štáty, hlavné mestá) Belgicko - Brusel, Spojené kráľovstvo (Veľká Británia) - Londýn, Francúzsko – Paríž, Taliansko – Rím, Nemecko – Berlín, Španielsko – Madrid, Švédsko – Štokholm, Česká republika – Praha, Maďarsko – Budapešť, Poľsko – Varšava, Rakúsko – Viedeň, Dánsko – Kodaň, Grécko – Atény, Estónsko – Tallin, Portugalsko – Lisabon, Holandsko – Amsterdam, Fínsko – Helsinky, Írsko – Dublin, Chorvátsko – Záhreb, Bulharsko – Sofia, Slovensko – Bratislava. Pozdravy (ahoj/ dobrý deň) v rôznych európskych jazykoch: Belgicko – salut, hallo/ bonjour, guten tag, Spojené kráľovstvo (Veľká Británia) – hi,hello/ good morning (doobeda), good afternoon (poobede), Francúzsko - salut/ bonjour, Taliansko – ciao/ buongiorno, Nemecko – hallo/ guten tag, Španielsko – ¡hola "o-la" / buenos días (doobeda), buenas tardes (poobede), Švédsko – hej/ god dag, Česká republika - ahoj/dobry den, Maďarsko – szia/ jó napot, Poľsko - cześć / dzień dobry, Rakúsko – hallo/ Grüßgott, guten tag, Dánsko – hallo, hej/ goddag, Grécko - Γεια σας "YAH sahss"/ καλημέρα "kaliméra“, Estónsko - tere /tere päevast, Portugalsko – olá/oi, boa tarde, Holandsko – hallo, hi/ goedendag, Fínsko - hei /hyvää päivää, Írsko – hi/ lá maith, Chorvátsko – bok/ dobar dan, Bulharsko – здрасти "zdrasti"/ добър ден "dobŭr den“. Pramene: Pozdravy v rôznych európskych jazykoch [http://www.jak-se-rekne.cz/](http://www.wikihow.com/Say-Hello-in-Different-Languages#Saying>Hello-in-Different-Languages#Saying Hello in European Languages <a href=), <http://translate.google.com/>

Tabuľka 4 Kultúrne a historické pamiatky krajín Európy

Pracovný list	Príloha 6 Kultúrne a historické pamiatky krajín Európy
Tematický okruh	Najvýznamnejšie kultúrne a historické pamiatky
Prelínajúci predmet, prierezová téma	Vlastiveda, multikultúrna výchova, osobnostný a sociálny rozvoj, informatika, tvorba projektov.
Ciele	Spracovať informácie o významných kultúrnych a historických pamiatkach Európy. Objaviť niečo zaujímavé, nezvyčajné. Vzbudenie záujmu o kultúru rôznych európskych štátov, lepšiemu poznaniu Európy a podporovaniu sebavedomia. Vedieť pracovať s literatúrou, orientovať sa v encyklopédiách. Vedieť samostatne hľadať informácie na internete a pracovať s digitálnymi technológiami. Rozvoj komunikačno – prezentačných zručností. Vedieť prezentovať projekt a zdôvodniť vlastný názor.
Metódy a formy	Individuálna práca, skupinová práca, práca s literatúrou, motivačný rozhovor, čítanie a spracovanie informácií s porozumením, slovné hodnotenie, práca s mapou, rolová hra.
Odporúčania pre prax	Učiteľ vopred oboznámi žiakov s témou hodiny. Upozorní žiakov, aby si priniesli do školy magnetky alebo suveníry z krajín Európy. Pracovný list vypracovávajú žiaci samostatne alebo v dvojiciach. Informácie hľadajú v literatúre.
Prostriedky a pomôcky	Pracovný list, počítač s pripojením na internet, dataprojektor, magnetky, suveníry, nástenná mapa Európy, glóbus, dataprojektor, počítač s pripojením na internet, encyklopédie, atlas sveta.
Odhadovaný čas riešenia	90 minút

Prameň: vlastný návrh

Postup a organizácia činností žiakov

Žiaci si priniesú do školy magnetky alebo suveníry z krajín Európy. Rozprávajú, ktorú krajinu navštívili, pri akej príležitosti. Ak zatiaľ nenavštívili žiadnu zahraničnú krajinu, priniesú magnetky alebo suveníry od známych, prípadne vyhľadajú v knižnici knihy o európskych pamiatkach. Učiteľ pokračuje so žiakmi rozhovorom. Úlohou žiakov je predstaviť si, akú kultúrnu alebo historickú pamiatku by odporučili navštíviť zahraničnému turistovi v okolitom regióne alebo celkovo na Slovensku. Vymedzený čas na aktivitu – približne 10 minút.

Obrázok č. 2 Magnetky zo Slovenska a zo zahraničných krajín

(Foto: Lukáčová, Z. 2014)

Pracovný list Kultúrne a historické pamiatky krajín Európy (príloha 6) má dve strany. Úlohou žiakov je napísať pod skupinu obrázkov názov štátu, v ktorom sa nachádzajú. Žiaci vychádzajú z vlastných skúseností, hľadajú informácie v encyklopédiach a knihách zameraných na kultúrno - historické pamiatky Európy. Žiaci pracujú samostatne, prípadne vo dvojiciach. Ak žiaci nevedia určiť názov štátu podľa obrázkov pamiatok, učiteľ môže pomôcť žiakom nápovedami. Napr. Je to vnútrozemský štát, bližšie určí polohu na mape, susediace štáty, ukáže vlajku štátu... Svoje riešenia si žiaci navzájom skontrolujú. Vymedzený čas na aktivitu – približne 15 minút.

Spoločne si podľa obrázkov pomenujú názvy pamiatok. Žiaci vyhľadávajú tieto pamiatky v knihách alebo na internete. Dopĺňajú informácie o pamiatkach, ktoré sa nachádzajú v danej krajine. Vymedzený čas na aktivitu – približne 10 minút.

Správne riešenia úloh: Kultúrne a historické pamiatky krajín Európy: 1. Belgicko - Atómium, socha Cikajúceho chlapca. 2. Spojené kráľovstvo – Londýnske oko (London Eye), Big Ben, Tower Bridge. 3. Francúzsko – bazilika Sacré Coeur, Eiffelova veža, Vítazný oblúk. 4. Česká republika - Karlov most, Staromestský orloj alebo Pražský orloj, rozhľadňa Petřín. 5. Taliansko – Šikmá veža v Pise, Koloseum. 6. Španielsko – Sagrada Familia, jaskyňa Altamira. 7. Grécko - Parthenón alebo Partenón, socha Sofoklesa. 8. Rakúsko – Dóm sv. Štefana, Zámok Schönbrunn. V záverečnej časti si pozrú krátke video, kde sú zobrazené zaujímavé európske budovy a pamiatky. Žiaci počas videa pomenúvajú tie, ktoré už poznajú. Zaraďujú ich do štátov, kde sa nachádzajú. Video Pamiatky Európy Prameň: <http://www.youtube.com/watch?v=1vt6vdMV6EE>

Budovy a pamiatky z videa : Brandeburská brána, Berlín – Nemecko; Vítazný oblúk, Paríž – Francúzsko; Luxemburská filharmónia, Luxemburg – Luxembursko; Atómium, Brusel – Belgicko; Westminsterský palác, Londýn – Anglicko; Kodaňská budova opery, Kodaň – Dánsko; Fontána di Trevi, Rím – Taliansko; Belémska veža, Lisabon – Portugalsko; planetárium L'Hemisferic, Valencia – Španielsko; Berlínska katedrála, Berlín – Nemecko; Guggenheimovo múzeum v Bilbau, Bilbao – Španielsko; Kolínsky dóm, Kolín nad Rýnom – Nemecko; budova Maďarského parlamentu, Budapešť – Maďarsko; budova Národnej opery, Oslo – Nórsko; mrakodrap The Shard, Londýn – Anglicko; televízna veža Fernsehturm, Berlín – Nemecko; Bode múzeum, Berlín – Nemecko; Modrá mešita, Istanbul – Turecko; Chrám svätého Alexandra Nevského, Sofia – Bulharsko; most Tower Bridge, Londýn – Anglicko; Pražský orloj, Praha – Česká republika; bazilika Fraumünster, Zürich – Švajčiarsko; budova opery Palau de les Arts Reina Sofia, Valencia – Španielsko; Viedenská radnica, Viedeň – Rakúsko; budova Národného divadla, Budapešť – Maďarsko; bazilika Sagrada Família, Barcelona – Španielsko; Koloseum, Rím – Taliansko; Kryštál, Kodaň – Dánsko. Prameň: <http://www.lshep.com/>

Na nasledujúcej hodine sa žiaci stanú turistickými sprievodcami. Vytvárajú projekty o kultúrnych a historických pamiatkach Európy. Vyberú si pre nich zaujímavú pamiatku. Pracujú v skupinách, kde si rozdelia úlohy. Informácie a obrázky hľadajú na internete, v encyklopédiach. Svoj projekt potom odprezentujú pred spolužiakmi. Ich úlohou, je čo najzaujímavejšie predstaviť vybranú pamiatku. Určia na mape polohu štátu a mesta, kde sa pamiatka nachádza. Vymedzený čas na aktivitu – približne 45 minút.

Odporúčania pre prax

Tieto aktivity sú určené na dve vyučovacie hodiny. Žiaci bližšie spoznávajú významné európske pamiatky. Jednotlivé úlohy pri vypracovávaní projektov si žiaci rozdelia

a potom sa navzájom pri činnostiach striedajú. Činnosti sú využiteľné pre zlepšenie kooperácie medzi žiakmi a prosociálne správanie v kolektíve triedy.

Tabuľka 5 Cestovateľ a znalec Európy

Pracovný list	Diplom cestovateľa a znalca Európy – príloha 7
Tematický okruh	Konferencia krajín Európy
Ciele	Uplatniť všetky svoje nadobudnuté vedomosti. Spracovať zaujímavé informácie, zopakovať si a prezentovať získané vedomosti o histórii, kultúre, zvykoch, tradíciách a pamiatkach krajín Európy. Objaviť niečo zaujímavé, nezvyčajné. Vzbudenie záujmu o kultúru a históriu európskych štátov, lepšiemu poznaniu Európy a podporovaniu sebavedomia. Vedieť pracovať s literatúrou, orientovať sa v encyklopédiách. Vedieť samostatne hľadať informácie na internete a pracovať s digitálnymi technológiami. Vedieť prezentovať projekty a zdôvodniť vlastný názor.
Metódy a formy	Rozhovor, zhrnutie vedomostí, sebahodnotenie, slovné hodnotenie, diskusia, zážitkové učenie, rolová hra. Záverečná prezentácia vedomostí na konci školského roka.
Odporúčania pre prax	Téma sa prelína celým dňom. Žiaci sú rozdelení do menších skupín. Každá skupina má pridelený jeden európsky štát. Na predchádzajúcich hodinách si pripravujú projektové práce. V skupinách si pripravujú pomôcky na prezentáciu. Prinesú si materiály symbolizujúce danú krajinu vo forme suvenírov alebo obrázkov, kníh, pripravujú ochutnávku typického jedla alebo pochutín, prípadne sa prezlečú za predstaviteľov jednotlivých krajín, vyrobia vlajku daného štátu. Prezentáciu si môžu pripraviť vo forme plagátov alebo spracovaním na počítači. Na záver sa spolu s učiteľom rozprávajú o jednotlivých témach, ktorým sa počas školského roka venovali. Z portfólia odložených materiálov, pracovných listov, projektov, plagátov, ktoré vyrobili alebo vypracovali si pri približovaní jednotlivých tém vyberajú tie, ktoré sa im najviac páčia. Pripomínajú si preberané témy, hodnotia svoje výsledky a sumarizujú, čo všetko sa dozvedeli. Môžu sa porozprávať aj o tom, akým podtémam témy Cestovanie po Európe by sa chceli v budúcnosti venovať, a ktoré nestihli počas školského roka prehliť. Učiteľ zhodnotí aktivitu a osvojené vedomosti žiakov. Po úspešnom zvládnutí rôznych úloh a nadobudnutí nových poznatkov z celoročnej témy žiaci dostanú Diplom cestovateľa a znalca Európy a slovné hodnotenie od vyučujúceho. Na záver si môžu urobiť vedomostný kvíz Spoznajme Európu http://europa.eu/europago/explore/init.jsp?language=sk
Prostriedky a pomôcky	Vypracované pracovné listy, fotodokumentácia z vyučovacích hodín, projekty, počítač, jedlo, hotové výrobky, plagáty, ktoré si z jednotlivých hodín počas školského roka odkladali.
Odhadovaný čas	120 minút

ZÁVER

Predložená osvedčená pedagogická skúsenosť prináša na predmet obohatenie návrh metodických postupov s rôznymi pracovnými listami. Tento predmet je zaradený v škole, kde pracujem, do školského vzdelávacieho programu v oblasti primárneho vzdelávania žiakov so všeobecným intelektovým nadaním. Myslím si však, že aktivity sú ľahko realizovateľné aj v bežných triedach v primárnom vzdelávaní a vo vyšších ročníkoch podľa uváženia učiteľa. V práci sú predložené návrhy aktivít z témy Cestovanie po Európe s plánom naplniť vzdelávacie ciele v predmete obohatenie. Predmet obohatenie umožňuje široké využitie medzipredmetových vzťahov. Jednotlivé témy prelínajú obsah učiva vlastivedy, slovenského jazyka, matematiky, informatiky a prierezovej tematiky finančnej gramotnosti, mediálnej výchovy, multikultúrnej výchovy a tvorby projektov. Dôležitou súčasťou práce je aj obsah príloh, kde sú konkrétne učebné materiály na vyučovanie.

Žiaci získavajú nové informácie, aplikujú poznatky z vlastných skúseností, sumarizujú nové poznatky. Formu práce s pracovnými listami si učiteľ môže zvoliť podľa úrovne triedy a vzhľadom na potreby jednotlivých žiakov primárneho vzdelávania. Žiaci môžu pracovať individuálnou formou alebo sa učia pracovať v tíme svojich spolužiakov. Pracujú s literatúrou, vyhľadávajú nové zdroje informácií a samostatne pristupujú k zadanej úlohe. Vyriešené úlohy si žiaci skontrolujú za pomoci učiteľa a prezentujú ich pred ostatnými spolužiakmi. Žiaci argumentujú a obhajujú svoje názory. Učiteľ sa stáva sprostredkovateľom zážitku a pomocníkom pri rozvíjaní kompetencií žiakov. Aplikuje teoretické encyklopedické informácie do praktických činností. Žiak je aktívny, vnútorne motivovaný a snaží sa dosiahnuť čo najlepší výsledok.

Mnohí radi trávajú dovolenku v iných krajinách. Spoznávajú tam prostredie, krajinu, historické pamiatky, jedlo a miestnych ľudí. Štúdium zahraničných kultúr a cudzích jazykov môže byť pre zábavu, no je aj dôležité. Zámerom OPS je prostredníctvom poznávania Európy podporovať záujem žiakov o poznávanie okolitého sveta. Nikdy nevieme, kde nadobudnuté vedomosti v budúcnosti využijeme. Či už pri cestovaní, zábave, štúdiu v zahraničí alebo v práci.

Osvedčená pedagogická skúsenosť môže byť nápomocná nielen pre učiteľov primárneho vzdelávania, ale aj pre učiteľov vyšších ročníkov. Slúži ako aj inšpirácia pre zaradenie predmetu obohatenie do školského vzdelávacieho programu. Verím, že ponúknuté pracovné listy budú pre učiteľov nápomocným doplnkovým materiálom na vyučovaní.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. ADAMS, S. 2008. Najpestrejší atlas sveta. 1.vydanie. IKAR, a.s. Bratislava. 2009. ISBN 978-80-551-2049-2
2. GÁLLOVÁ, L., HOLÁKOVÁ, D. 2004. Cestujeme po Európe. 1.vydanie. PLUTO, spol.s.r.o. Bratislava. 2004. ISBN 80-968820-3-1
3. LUKÁČOVÁ, Z., 2013. Rozvoj finančnej gramotnosti žiakov v primárnom vzdelávaní, OPS. Metodicko pedagogické centrum v Bratislave, Bratislava. 2013.
4. LUKÁČOVÁ, Z., 2013. Staroveké civilizácie v predmete obohatenie, OPS. Metodicko pedagogické centrum v Bratislave, Bratislava. 2013.
5. MAGULA, A., MARI, L., TOLMÁČI, L., TOLMÁČIOVÁ, T. 2002- Lexikón štátov a území sveta. 2.vyd. Slovenská Grafia, a. s. , Bratislava. 2002. ISBN 80-8067-000-5
6. Spoznajme Európu, 2012. Európska únia, Nemecko. 2012. ISBN 978-92-79-25053-8
7. Svet do vrecka, 2012. Ottovo nakladatelství, Český Tešín. 2012. ISBN 978-80-7451-240-7

Internetové zdroje

1. Európska hymna. Dostupné na internete dňa 28. 2. 2014: http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/anthem/index_sk.htm
2. Jazykový kvíz. Dostupné na internete dňa 10. 3. 2014: http://ec.europa.eu/languages/quiz/quiz_sk.htm
3. Mince Európskej únie, počítačová hra. Dostupné na internete dňa 11. 3. 2014: http://www.ecb.int/euro/play/where_from/html/index.sk.html
4. Obrázky Eiffelovej veže, Sacre-coeur, Víťazný oblúk. Dostupné na internete dňa 3. 3. 2014: <http://www.letenkypariz.sk/pamiatky-v-parizi/>
5. Obrázky mincí štátov Európskej únie. Dostupné na internete dňa 20. 2. 2014: <http://www.ecb.int/euro/coins/html/index.sk.html>
6. Obrázky vlajok. Dostupné na internete dňa 20. 2. 2014: <http://www.statnevlajky.sk/kontinent/europa>
7. Obrázok Atomium. Dostupné na internete dňa 5. 3. 2014: <http://www.panoramio.com/photo/56900773>
8. Obrázok Big Ben v Londýne. Dostupné na internete dňa 5. 3. 2014: <http://tanuljunkegyuttangolul.com/2013/03/big-ben/>
9. Obrázok Cikajúceho chlapca v Belgicku. Dostupné na internete dňa 5. 3. 2014: <http://www.milujemcestovanie.sk/najzvlastnejsie-turisticke-atrakcie/>
10. Obrázok Dómu sv. Štefana. Dostupné na internete dňa 5. 3. 2014: <http://www.annatour.sk/products/rakusko-vieden-dom-mora/>
11. Obrázok farebného rozdelenia svetadielov, príloha 2. Dostupné na internete dňa 20.2.2014: <http://zem.meu.zoznam.sk/delenie-zeme/>
12. Obrázok jaskyňa Altamira. Dostupné na internete dňa 5. 3. 2014: <http://www.egyptan.sk/clanky/pamiatky-unesco/europa/spanielsko---jaskyna-altamira.html>
13. Obrázok Karlovho mosta v Prahe. Dostupné na internete dňa 1. 3. 2014: <http://adam.azet.sk/clanky/3599/unikatny-objav-karlov-most-stoji-na-machu.html>
14. Obrázok Kolosea v Taliansku. Dostupné na internete dňa 1. 3. 2014: <http://www.toyo-travel.sk/zajazdy-toyobus+147/vsetky-cesty-vedu-do-rima/>
15. Obrázok Londýnske oko. Dostupné na internete dňa 5. 3. 2014: <http://www.letenkylondyn.sk/pamiatky-v-londyne/>

16. Obrázok mapy Európy so štátmi, príloha 2. Dostupné na internete dňa 22. 2. 2014:
http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:Europe_countries_map_sk.png
17. Obrázok Orloja v Prahe. Dostupné na internete dňa 5. 3. 2014:
<http://odio.wordpress.com/2010/03/05/de-berlin-a-praga-pasando-por-dresde-cronica-de-un-viaje-iv/>
18. Obrázok Partenónu v Grécku. Dostupné na internete dňa 5. 3. 2014:
http://en.wikipedia.org/wiki/File:The_Parthenon_in_Athens.jpg
19. Obrázok rozhľadne Petřín. Dostupné na internete dňa 5. 3. 2014:
<http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:PetřinObservationTower.jpg>
20. Obrázok Sagrada Familia. Dostupné na internete dňa 10. 3. 2014:
<http://www.cas.sk/clanok/230876/najdrahsie-europske-pamiatky-eiffelova-veza-stoji-434-miliard-eur.html>
21. Obrázok slepej mapy sveta, príloha 1. Dostupné na internete dňa 22. 2. 2014:
http://mapasveta.info/svet/mapa_sveta_slepa_mapa_hranice.html
22. Obrázok Sofoklesa. Dostupné na internete dňa 3. 3. 2014:
<http://sk.wikipedia.org/wiki/Sofokles>
23. Obrázok Stoneheange. Dostupné na internete dňa 5. 3. 2014:
<http://www.letenkyanglicko.sk/pamiatky.php>
24. Obrázok symbolu eura. Dostupné na internete dňa 1. 3. 2014:
<http://publicdomainvectors.org/cs/volnych-vektoru/Vektor-symbol-eura-pen%C3%ADze/2830.html>
25. Obrázok Šikmej veže v Pise. Dostupné na internete dňa 5. 3. 2014:
<http://obrazky.vychytane.sk/p/11178/sikma-veza-v-pise-2.html>
26. Obrázok Tower Bridge v Londýne. Dostupné na internete dňa 5. 3. 2014:
http://ckdelta.sk/?poznavacie_zajazdy&gid=18
27. Obrázok zámok Schonbrunn. Dostupné na internete dňa 11. 3. 2014:
<http://www.liber.sk/?tag=muzeum>
28. Pamiatky Európy - video. Dostupné na internete dňa 11. 3. 2014:
<http://www.youtube.com/watch?v=1vt6vdMV6EE>, <http://www.lshep.com/>
29. Pangea. Dostupné na internete dňa 22. 2. 2014:
http://www.oskole.sk/?id_cat=106&clanok=16490
30. Pozdravy v rôznych európskych jazykoch. Dostupné na internete dňa 3. 3. 2014:
<http://www.wikihow.com/Say-Hello-in-Different-Languages#Saying Hello in European Languages>
<http://www.jak-se-rekne.cz/>, <http://translate.google.com/>
31. Vznik kontinentov – video. Dostupné na internete dňa 22. 2. 2014:
<http://www.youtube.com/watch?v=cQVoSyVu9rk>
32. Svetadiel a kontinent, oceány. Dostupné na internete dňa 25. 2. 2014:
http://www.oskole.sk/?id_cat=123&clanok=10828
33. Štáty Európskej únie. Dostupné na internete dňa 20. 2. 2014:
<http://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/map.sk.html>
34. Štáty Európy. Dostupné na internete dňa 20. 2. 2014:
http://www.mzv.sk/sk/cestovanie_a_konzularne_info/staty_sveta
35. Používanie eura v štátoch eurozóny. Dostupné na internete dňa 20. 2. 2014:
<http://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/index.sk.html>
36. Vedomostný kvíz Spoznajme Európu . Dostupné na internete dňa 13. 3. 2014:
<http://europa.eu/europago/explore/init.jsp?language=sk>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Pracovný list Čo tvorí svet?

Príloha 2 Mapa svetadielov a mapa európskych štátov

Príloha 3 Symboly Európskej únie

Príloha 4 Pracovný list Ktoré štáty patria do Európskej únie?

Príloha 5 Pracovný list Vlajky, štáty, hlavné mestá

Príloha 6 Pracovný list Kultúrne a historické pamiatky krajín Európy

Príloha 7 Diplom cestovateľa a znalca Európy

Príloha 1 Pracovný list Čo tvorí svet?

Čo tvorí svet?

1. Rôznofarebne vyznač na mape sveta územia svetadielov. Vymenuj svetadiely:

.....
.....

2. Na mape sveta vyznač oceány a pomenuj ich.

3. Vymenuj štáty, ktoré patria do Európy.

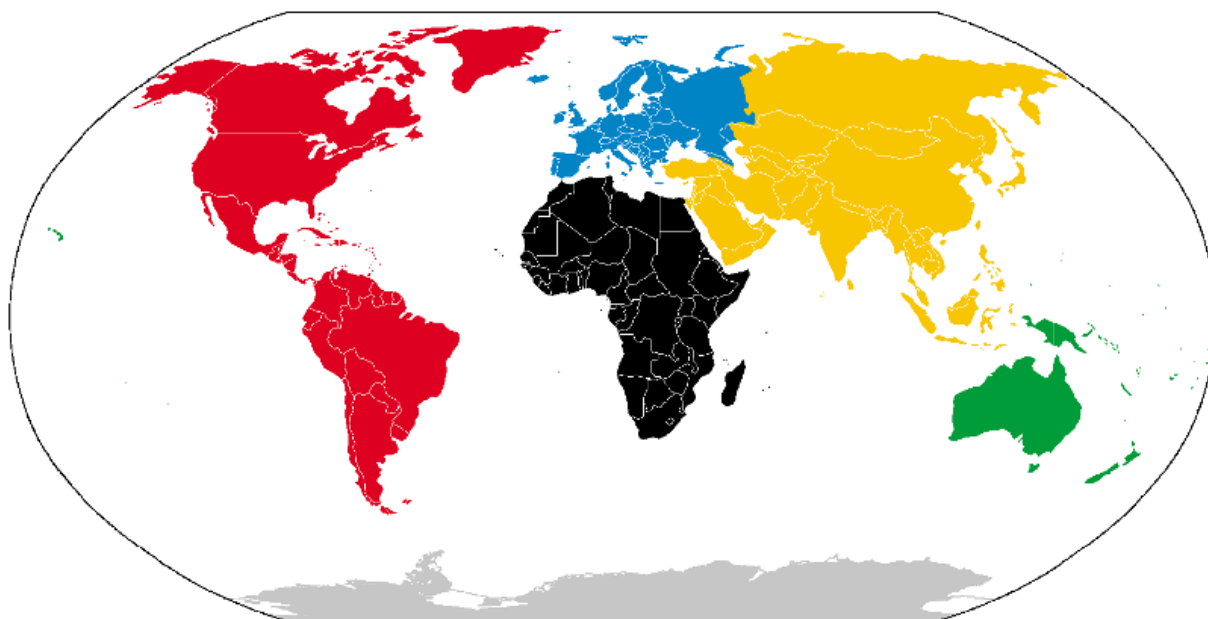
.....
.....
.....
.....
.....

Vieš že? Názov Európa sa môže odvodzovať od slova EREB, čo v starom akkadskom jazyku znamená západ slnka.

Mapa Európy

Príloha 2 Mapa svetadielov a mapa európskych štátov

Farebné rozlíšenie svetadielov

Mapa európskych štátov

Príloha 3 Symboly Európskej únie

Vlajka Európskej únie

Symbol eura

Príloha 4 Pracovný list Ktoré štáty patria do Európskej únie?

Ktoré štáty patria do Európskej únie?

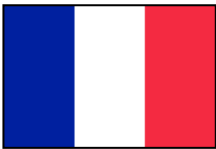
1. Podľa vlajky a druhej strany euromince zisti, z ktorého štátu Európskej únie pochádzajú.

.....

.....

.....

.....

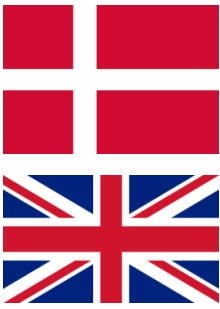
.....

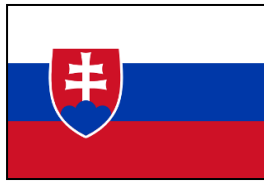
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Štáty, ktoré patria do Eurozóny, ale nie sú členmi Európskej únie a používajú ako menu euro:

.....

.....

.....

2. Na mape Európy označ symbolom € (eura) štáty, kde sa používa ako oficiálne platidlo euro.
3. Na mape Európy označ symbolom * (hviezdičky) štáty, ktoré sú členmi Európskej únie.

Mapa európskych štátov

Príloha 5 Pracovný list Vlajky, štáty, hlavné mestá

Rozstrihajte kartičky vlajok, štátov a hlavných miest.

	Belgicko	Brusel
	Spojené kráľovstvo (Veľká Británia)	Londýn
	Francúzsko	Paríž
	Taliansko	Rím
	Nemecko	Berlín
	Španielsko	Madrid
	Švédsko	Štokholm
	Česká republika	Praha
	Maďarsko	Budapešť
	Poľsko	Varšava
	Rakúsko	Viedeň

	Dánsko	Kodaň
	Grécko	Atény
	Estónsko	Tallin
	Portugalsko	Lisabon
	Holandsko	Amsterdam
	Fínsko	Helsinki
	Írsko	Dublin
	Chorvátsko	Záhreb
	Bulharsko	Sofia
	Slovenská republika	Bratislava

Príloha 6 Pracovný list Kultúrne a historické pamiatky krajín Európy

Kultúrne a historické pamiatky krajín Európy

Podľa obrázkov kultúrnych a historických pamiatok urči, z akej krajiny pochádzajú.

1.

2.

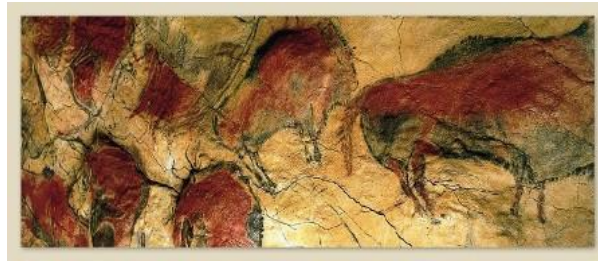
3.

4.

5.

6.

7.

8.

Diplom cestovateľa a znalca Európy

